Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 8. Wilnia, Paniadziełak 30 Studnia 1928 h. Hod IV (XII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMĄDZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčyniena ad 9 hadz ran. da 6 hadz. wieč.

„Biel. KRYNICA" kaštuje na hod — 10 zał., na paŭhoda— 5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ 2 RAZY U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ wadnej paloscy.

ŠKODNIK.

U minułym hodzie ŭ adnym z numaroŭ „Biełaruskaj Krynicy" była źmieščana stačcia pad zahałoŭkam „Zahnojenaja rana", dzie pamiž inšym była zakranuta asoba wiedamaha z drennaha boku Janki Stankiewiča. Ad taho času my, u mieru mahčymaści, staralisia nie čapać hetu skułu na našym ciele, bo jana ŭžo lišnie baluča. Dumali aprača taho, što čaławiek hety apamiatajecca i wierniecca na šlach karysnaj i zhodnaj pracy dla biełaruskaj sprawy. Ale ŭ spadziawańniach swaich my horka raščarawalisia. Dajšło da taho, što Janka Stankiewič swajej škodnaj, nierazumnaj palityčnaj dziejnaściu prymušaje nas na staronkach hazety wyświatlić praŭdu i pastawić, jak kažuć, točku nad i.

Janka Stankiewič, treba pryznać, u biełaruskaj pracy čaławiek nia nowy. Nichto takža nia moža zrabić zakid, što jon nie źjaŭlajecca Biełarusam. Swaju biełaruskaść, choć sposabam tolki jamu ŭłaściwym, prajaŭlaŭ jon jašče da wajny. Hledziačy tady na jaho biestaktoŭnuju bojkaść, uporstwa i nieciarpimaść da ludziej inakšaj dumki — ludzi časta kazali, što heta kaprysy maładaści; pastaleje — paprawicca.

U 1922 hodzie Janka Stankiewič niejkim cudam končyŭ biełaruskuju himnaziju ŭ Wilni i pajechaŭ u Prahu, dzie studyjawaŭ sławianskuju filolohiju. U minułym hodzie źjawiŭsia ŭ Wilni z dyplomam doktara filolohii.

Usie ščyryja Biełarusy na wiestku ab pryjeździe nowaj „nawukowaj siły" wielmi ŭścieśylisia. Kožny dumaŭ, što zapraŭdy Janka Stankiewič staŭ wyčonym mowawiedam, pieraŭzhadawaŭ siabie ŭ duchu zachodniaj kultury; prajawić siabie ŭ Wilni jaknajlepiej. Jakoječ horkaje raščarawańnie spatkała wilenskich Biełarusaŭ! Janka Stankiewič zamiesta pracawać sapraŭdy nawukowa nad našaj mowaj, pačaŭ twaryć nowy „słoŭnik", jaki tolki daŭ bahaty matarjał u humarystyčnyja časopisi. Ale heta jašče nie biada. Zachaciełasia J. Stankiewiču wiaści wialikuju palityku. Zabyŭšysia ab elementarnaj praŭdzie, što nichto nikoli nia budzie zahadčykam, chto raniej nia byŭ paduładnym,— Janka Stankiewič pastanawiŭ sabie być u palitycy „hienarałam". Asabista paswaryŭšysia z pawadyrami Sialanskaha Sajuzu, jakoha nia byŭ siabrom, — pastanawiŭ usich wierchawodaŭ „wyklučyć" z Centralnaha Kamitetu, a sam samazwanna abjawiŭsia pawadyrom.

Niezabawam, kali hetaja kamedyja tolki naśmiašyła naša hramadzianstwa, Janka Stankiewič ubačyŭ, što zrabiŭ błazna. Pierajmienawaŭ tady swoj samazwanny „Sialanski Sajuz" na „Sialanskuju Partyju", jakaja na papiery istnuje i dahetul.

Padyšli wybary ŭ Sojm i Senat. Jak i treba było spadziawacca, Janka Stankiewič zachacieŭ wystawić swaju kandydaturu i prajšci ŭ Sojm — za ŭsiakuju canu, choć-by dušu swaju pradaŭšy. Jak-ža heta moža być, kab na hruncie sojmawym u biełaruskaj pracy nia pchnuŭ pałkaŭ u kałosy Janka Stankiewič?! I tut jon wystawiŭ swaju dušu i sumleńnie na licytacyju. *Cto bolej dość, taho rabotu budu rabić.* Lotaŭ Janka, jak ašałely, kab dzie najšci sabie kupca, ale ŭsie wiedajučy, čaho wart — pakazywali na dźwiery. Zaihrywaŭ z usimi! Kłaniaŭsia nizka na parozie wajawodztwa i adnačasna dahawarywaŭsia z b. Hramadoj.

Kali ŭreścia abryd usim, pašoŭ pawodle dumki tych, jakija tolki i čakujuć, kab na wybary twarylisia sotni partyjaŭ, kab raźbiwać biełaruski front.

Ciapier Janka Stankiewič, majučy hrošy na raźbiwańnie biełaruskaha wybarnaha abjadnańnia frontu Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ, u jaki niadaŭna sam prasiŭsia za canu mandatu,—załažyŭ swaju wybarnuju kramku pad nazowam „Hałoŭny Wybarny Kamitet Biełaruskaha Sialanstwa i Rabotnictwa".

My peŭny, što naš narod užo nie taki naiŭny, jak heta Janka Stankiewič i jaho patron „Kurjer Wil." (№ 19 i inš.) sabie pradstaŭlajuć. Dzień 4-ha sakawika pryniasie akančalnuju kampramitacyju niapryłomnamu „palityku", kali da hetaha času Janka Stankiewič nie pawiernie sa škodnickaj darohi raźbiwańnia biełaruskaj jednaści. Sionńia astanawicca jašče nia pozna!

Čakajem! *B.*

„Italjanska-francuski front" u pawajennaj „mirnaj" Eŭropie.

Z usich wajenna-dyplomatyčnych „frontaŭ", jakimi tak bahata pawajennaja „mirnaja" Eŭropa, italjanska-francuski, być moža, adzin z najbolš „wybuchowych", padminawanych...

Zdajecca, dahetul jašče nia źniaty nawat z franka-italjanskaj hranicy abodwuch bakoŭ tyja wielmi značnyja wajennyja siły, jakija byli ściahnuty tudy ŭ časie wostraha kanfliktu pamiž Italijaj i Francyjaj, kali Musolini zajawiŭ wostry pratest proci tasawańnia Francyjaj haścinnaści roznym proci-fašystaŭskim arhanizacyjam italjanskich emihrantaŭ, jakija ŭściaž byccam rabili zamachi na asobu dyktatara Italii.

Francyja tady nawat spadziawałasia sproby zachwatu swaich pryhraničnych prawincyjaŭ — Rywjery i Sawoji, jakija fašystoŭskija patryjoty ŭściaž ličać „swaimi", dyj „pawarot jakich na ułońnie Italii" ŭwachodzić, jak wiedama, u fašystaŭskuju „prahramu Wialikaj Italii..."

Paśla peŭnaha „pieramiryja" Musolini jznoŭ wyklikaŭ nowy kanflikt z Francyjaj z-za Albanii (i Juhasławii).— Kanflikt iznoŭ nie dajšoŭ „da skutku", bo jznoŭ umiašałasia Anhlija dyj... prypyniła wybuch, kab moža pa swajmu zwyčaju — samoj wybrać dla jaho bolš adpawiedny dla siabie mament...

Z usiaho hetaha widać pieradusim, što aktyŭnaj napadajučaj staranoj źjaŭlajecca Italija, a Francyja — užo tolki baronicca, žadajučy miru...

Ale-ž heta — tolki raspalaje wajaŭničyja apetyty italjanskaha fašyzmu, jaki moža i słušna bačyć u hetym słabaść i niazdolnaść Francyi da adporu, a pobač z hetym i swaje „prawy"—„pranačeńnie" — na toje, kab uziać toje sabie, čaho Francyja užo nia moža bolš utrymać sama...

Italija, kažuć fašystoŭskija ideolohi „adradžeńnia staradaŭniaj rymskaj mahutnaści", dziaržawa i narod — maładyja, silnyja, a pieradusim — pradukujučyja štohodna kala paŭmiljona nasialeńnia, jakomu nie chapaje miesca ŭ wuzkich miežach kraju...

Dyk jasna, što pieršaj zadačaj fašystaŭskaj palityki źjaŭlajecca — zdabyćcie nowych abšaraŭ ziamli dla hetaha źlišku nasialeńnia. A heta ŭ značnaj miery dziela taho, što Italija amal što nia maje ŭłasnych — wuhalla, žaleza, nafty, biez jakich nia moža stwaryć wialikaha pramysłowaha miesta, jakoje-by zdoleła adciahwać narmalna źliški nasialeńnia z wioski...

Fašystaŭskija ideolohi nazywajuć Italiju — „praletarjackaj dziaržawaj", jakaja dziela taho i pawinna siłaj aružža adabrać ad „dziaržawaŭ-buržua" patrebnyja jej abšary ziamli.

I woś — na hetym „biolohičnym fonie" i razyhrywajucca ŭsie „wajennapatryjatyčnyja maršy" italjanskaha fašyzmu..

Zapraŭdy-ž Italija byccam samoj pryrodaj zmušana šukać na świecie miejsca dla źlišku swajho nasialeńnia.

Dahetul Italija, jak i ŭsie inšyja pieranasielenyja ci biednyja dziaržawy, šukała wychadu ŭ emihracyi. Ale ciapier Italija fašystaŭskaja zajaŭlaje, što jana zusim nia choča raskidać pa świecie swaich hramadzian, ryzykujučy ich denacyjanalizacyjaj i stratąj dla baćkaŭščyny, jakoj dla wypaŭnieńnia jaje wialikaha praznačeńnia patrebny ŭsie Italjancy, jakija tolki jość na świecie!

Hetkim čynam Musolini niejak pierawiarnuŭ naadwarot sposab wyrašeńnia zadačy pieranasialeńnia kraju: treba nia wykidać źlišak nasialeńnia, ale dabirać dla jaho niedachopliwajučaj ziamli...

Pieršuju sprobu takoha sposabu zrabiła Italija, jak wiedama, jašče pierad wajnoj, kali jana „z dazwołu Anhlii", žadaŭšaj asłabić Turcyju, ad jakoj chacieła adciahnuć Ehipet..., adabrała ad Turcyi — ŭ Trypalitanskaj wajnie značnyja abšary ŭ Afrycy pobač z francuskimi i anhlijskimi waładańniami.

Ale paśla wajny, Italija, jakoj sajuźniki abiacali za ŭčaście ŭ wajnie na ich baku — wialikija „kompensacyi" koštam mieišaj być amal nie akančalna „źlikwidawanaj" Turcyi, nie atrymała aniwodnaj kalonii, aniwodnaha „mandatu" pry padziele „zdabyčy" pieramožcami... Bo-ž Turcyja akazałasia značna bolš žywoj dy žyćciazdolnaj, čym dumali sajuźniki... Bo pieršaja z pieramožanych patrapiła wyhnać mahutnym narodnym uzdymam usich akupantaŭ z swaich abšaraŭ...

Hetaje „raščarawańnie" Italii ŭ rezultatach wajny ŭ značnaj miery stwaryła tyja „wajenna-patryjatyčnyja nastroi ŭ krai", jakija sprytna wykarystaŭ Musolini dla swajho fašystaŭskaha pierawarotu...

Paśla pierawarotu wajennyja apetyty Italii ŭściaž rastuć, wyklikajučy trywohu ŭwa ŭsich susiednich dziaržawach, koštam jakich maje być „razbudawana heta „Wialikaja Italija" fašystaŭ...

My pamiatajem cełу rad užo zroblenych Italijaj „sprobaŭ zachwatu". Pieršy, zališnie ŭžo „wajenna-bandycki" zachwat hreckaha wostrawa Korfu ŭ 1922 h., byŭ, jak wiedama, chutka źlikwidawany Lihaj Nacyjaŭ, a ŭzapraŭdnieny rašučym aporam Anhlii. Ale i tady paru drabniejšych hreckich wastrawoŭ Italija zatrymała za saboj...

Značna sprytniej i padrychtawany dyplomatyčna i matywawany „haspadarča" zrobleny jašče świežy ŭ pamiaci ŭsich zachwat Albanii, amal adnak-ža nia wyklikaŭšy wajny z Juhasławijaj i Francyjaj... Ale ciapier umiašańnie Anhlii spyniła pahrozu wajny, ale — pakinuła Italiju faktyčnaj waładarkaj Albanii...

Ale apetyt hetaj „proletarskaj dziaržawy" taki, što kožny paśpiech tolki... dadaje nowaha apetytu...

I woś ciapier italjanski fašyzm stawić rubam trebawańnie adnosna francyi: choćaš miru, dyk sama addaj častku tych swaich abšaraŭ, jakija ty ŭsioroŭna atrymać na dalejšy čas nia zdolnaja...

Charakterna dla „pacyfičnaj słabaści" Francyi, što jaje dyplomat nia tolki wysłuchiwaje hetyja šantažnyja pahrozy, ale nawat u peŭnaj miery idzie na parazumieńnie z imi...

Niadaŭna ŭ anhlijskaj presie italjanski fašyzm wyłažyŭ adkryta ŭsie swaje damahańni ad Francyi, ad spaŭnieńnia jakich Musolini robić zaležnym... mirnaje parazumieńnie dy suźyćcio z Francyjaj.

My nia majem miesca tutaka dla padrobnaha razhladu hetaj „prahramy" mirnych pierahaworaŭ. Pieraličym tolki — hałoŭnyja jaje punkty.

Francyja pawinna:

1) Spynić u siabie proci-fašystaŭskuju prapahandu.

2) Dapuścić Italiju na roŭnych prawach z inšymi zainteresawanymi dziaržawami (Hišpanijaj, Francyjaj, Anhlijaj) ŭ Tanžer (skul Italija mahła-b... raspačać akcyju dziela adarwańnia Marokko ad Francyi).

3) Nia zmušać italjanskich emihrantaŭ u Tunisie (afrykanskaja kalonija Francyi pobač z Marokko), dzie Italjanskich emihrantaŭ bolš, jak Francuzaŭ, prymać francuskaje hramadzianstwa. Heta značyć — z časam wypuścić uładu nad Tunisam całkom z swaich ruk na karyść Italjancaŭ...

4) Pryznać Adryjatyckaje mora byccam — „unutranym moram Italii".

5) Nie pieraškadžać italjanskamu „mirnamu" haspadarčamu pašyreńniu na Bałkanach, jakija źjaŭlajucca—byccam praznačanym dla Italii—„pryrodnym abšaram jaje ekanamičnaj ekspansyi" (čytaj: palityčnych zachwataŭ!)

Da hetych usich, zdawałasia-b, i biez taho nie małych damahańniaŭ Italija niadaŭna dadała jašče adno: pie-

radaču Italii Francyjaj jaje „mandatu na Siryju“...

Hetaha źmiestu zajawa była zroblena ŭ zapraŭdy-ž niačuwanaj formie bližejšym supracoŭnikam Musolini ŭ hutarcy z redaktaram wialikaj francuskaj hazety. Jon dadaŭ, što Francyja pawinna zrabić heta, — „kali jana žadaje miru z Italijaj, i... niatykalnaści swajej terytoryi, jakoj pahražaje úściaž... Niamieččyna“...

Heta značyć, što za toje, što Italija „daść hwarantyju niatykalnaści francuskaj terytoryi, Francyja pawinna tolki woś — zapłacić Italii... častkaj hetaj terytoryi!.. praŭda, pakul što — „mandatnaj“... Ale-ž wiedama, što wialikija dziaržawy zusim nia robiać rožnicy miž swaimi ŭłasnymi kalonijami i krajami, na jakija dadzieny im „mandat upraŭleńnia“ Lihaj Nacyjaŭ...

Pahroza hetaja dziejel.. — *Francyja jaŭna baicca Italii*, jakaja wielmi sprytna ŭ parazumieńni z Niamieččynaj i Anhlijaj padrychtoŭwaje ŭdar pa francuskaj dyktatury ŭ Eŭropie.

Sprawu addačy Francyjaj jaje mandatu na Siryju Italii možna ličyć pastaŭlenaj na čarhu dnia eŭrapejskaj palityki...

Niadarma-ž Francuskaja presa paśla abureńnia pačała padličać užo, skolki kaštawała Francyi hetaje jaje „mandatawańnie“ ŭ Siryi, jakoje moža niabolš karyści pryniasło Francyi, jak miru i ładu Siryi... Jasna, što—ŭ razie pieradačy — Italija pawinna budzie wiarnuć Francyi *hetyja niekalki milijardaŭ*, jakija Francyja ŭžo „ŭłažyła ŭ kraj—na jaho haspadarčy ŭzdym“, a moža jašče bolš — na jaho wajenny padboj... Bo-ž heta ŭsio — „ablahčyć Italii dalejšuju zadaču ŭparadkawańnia kraju“...

Treba wiedać, što sama Francyja nia moža swajej wolaj adstupić swoj mandat na Siryju Italii. Heta pawinna zrabić taja-ž Liha Nacyjaŭ (kali „woźmie“ —heta—tolki „probnaja forma“...), jakaja „dawieryła kraj Francyi“... Ale treba spadziawacca, što sprawa pierahladu mandataŭ na adabranyja ad pieramožanych kalonii i krai budzie značna pašyrana... Bo-ž i Niamieččyna ŭžo ciapier stawić, a paśla skasawańnia akupacyi (čaho treba spadziawacca, moža ŭ wielmi chutkim časie!..)— jašče bolš rašuča pastawić i z swajho boku damahańnie zwarotu jej jaje kalonijaŭ...

Niadarma-ž Italija i ŭ hetaj sprawie ŭžo parazumiełasia z Niamieččynaj — zdajecca, nie biaz zhody Anhlii.

—i—

Z hazetaŭ.

Šlachockaje chamstwa.

Žodzišnyja „Palaki“, heta značа paŭtara abšarnika, paru šlachciukoŭ, wučycialoŭ, palicyjanty (hetych u nas ci nie najbolš) dy ašukanych panskich padližnikaŭ, znača zdradnikaŭ swajej hadoŭli — čujuć, što hrunt im z pad noh uciakaje, dyk treba niešta rabić, ale što? Jany pačali ŭ endeckim „Głosie Wileńskim“ (padhałosak „Dziennika Wil.“) amal nia ŭ kožnym numary wyliwać brudy na hałowy najlepšych, najbolš česnych našych pawadyroŭ. Robicca heta ŭ taki ahidny sposab, što sapraŭdy treba dziwicca, jak našy šlachtuny mahli tak niska maralna ŭpaści.

Čytajem tam, što ks. Hadleŭski baronić biednych, a sam kuplaje ziamlu, što Palaki nia majuć apieki ad uładaŭ duchoŭnych i świeckich! Hetych dwuch ćwierdžańniaŭ dawoli, kab prakanacca ab ich praŭdzie. Jasna kožnamu, što endecki pisaka łže.

Na asobnuju ŭwahu zasłuhowywaje pierakručywańnie biełaruskich pieśniaŭ kaścielnych.

Woś prykład z № 5 „Gł. Wil.“ star. 5.

„Angieł skazał pastucham
Što radziłsia Chrystus nam
Zniała Maci z haławy chustu
Dy pasłała paściel Chrystu“.

U hetaki podły sposab hłumicca endecki pisaka nad światoj pieśniaj i našaj mowaj.

Na hetakije šlachieckaje chamstwa moža sabie pazwolić tolki karespandent „Głosu Wileńskiego“.

Pryznalisia.

„Dzien. Wil.“ Nr 21 u zamietcy „Guz myśleńnia“ pryznajecca, što Wilnia, adkul polskaja myśl pramieniawała šyroka na ziemli daŭnaj Rečypaspalitaj *ŭzamien atrymowywała* i *atrymliwaje biazmyślnaść i machlarstwa* (błaga). Cikawa wiedać, čamu „Dz. Wil.“ nia pisaŭ ab hetym, kali tak zwany Sojm Wilenski „pryłučaŭ“ Wilniu da Waršawy „bez zastrzeżeń“.

Niaŭžo tutejšym Palakam u toj čas była bliskaja sercu waršaŭskaja biazmyślnaść i błaga?

Ab kandydaturach ksiandzoŭ.

„Głos Narodu“ Nr 19 piša ŭ pieradawoj stačci:

„...Uława duchoŭnaja ŭwiała peŭnaje ahranićeńnie što da kandydatur ksiandzoŭ.

Nia znajučy matywaŭ hetaj zabarony, možam tolki dadumywacca. Taki-ž charaktar majuć našy ŭwahi.

Zwaročywaje na siabie ŭwahu, što *abranićeńnie kandydatur ksiandzoŭ nastupiła ŭ dyjecezjach t. zw. kresawych, z mišanaj narodnaściu.* Niama adnak zabarony hetaha charaktaru dla dyjecezjaŭ z adnalitym, polskim charaktaram ludnaści“.

Dla nas daŭno było jasna, što biełaruskija i niamieckija ksiandzy u Sojmie i Senacie byli solaj u woku jak świeckim tak i duchoŭnym uładam u Polšču. *Stal.*

HRAMADZIANIE!

Zapiswajcieś U B. Ch. D.!

NAŠ NUMAR 18.

Zamiesta daŭniejšaha numaru 16-ha (wybary ŭ Sojm i Senat 1922), na wybarach ciapierašnich Nacyjanalnyja Mienšaści atrymali numar 18. — Na hety numar 4 i 11 sakawika buduć hałasawać usie świedamyja swaich intaresaŭ Biełarusy.

Wybarnyja sprawy.

Wybarny kalendar na najbližejšy čas.

30 studnia. Abwodnyja Wybarnyja Kamisii prymajuć spraciwy proćiŭ wykasoŭwańnia sa śpisku wybarščykaŭ i dadatkowa pierasyłajuć ich u Akružnuju Wybarnuju Kamisiju.

1 lutaha. Kandydaty z dziaržaŭnych śpiskaŭ padajuć Staršyni Dziaržaŭnaj Wybarnaj Kamisii deklaracyi ab swajej zhodzie na pasolski mandat.

3 lutaha. Hienaralnaja Wybarnaja Kamisija abwiaščaje ŭ „Monitorze Polskim“ dziaržaŭnyja śpiski kandydataŭ. Padawańnie akružnych śpiskaŭ kandydataŭ.

5 lutaha. Akružnyja Wybarnyja Kamisii pierasyłajuć abwodnym wybarnym Kamisijam 2 ekzemplary akančalna zaćwierdžanych śpiskaŭ wybarščykaŭ, adnačasna 3 ekzemplary pierasyłajuć da načalnikaŭ wołaściaŭ.

Apošnija dziaržaŭnyja śpiski. U praciahu aŭtorku 24 studnia padadzieny apošnija wybarnyja śpiski.

№ 26 — Ukrainskaja Partyja Pracy.
№ 27 — Poalej Sjon prawica.
№ 28 — Ukrainski wybarny blok sialan, rabotnikaŭ i pracoŭnaj intelihiencyi.
№ 29 — Wybarny Kamitet inwalidaŭ i zdemabilizawanych wajskowych (polskaja hrupa).
№ 30 — Katalickaja Ŭnija Zachodnich ziemlaŭ (polsk. hrupa).
№ 31 — Sjonistyčna - demokratyčny blok pracy (žydoŭsk. hrupa).
№ 32 — Abjadnańnie sialanskaj lawicy „Samapomač (polsk.).
№ 33 — Ahulna žydoŭski wybarny blok.
№ 34 — Niezaležnaja socyjalistyčnaja partyja pracy (Zaštaŭt, Kruk i inš.).
№ 35 — Paznanski Klub Pracy.

Štučna źlepleny twor. Kali ŭ 1922 hodzie ŭ Blok Nacyjanalnych Mienšaściaŭ išoŭ naš zmahar biełaruski ks. Stankiewić, to Palaki kryčali hwałtu, što ksiondz katalicki jdzie na wybary z Žydami. Było heta, jak wiedama, abjadnańnie nie prahramnaje, a tolki techničny blok na čas wybaraŭ.

Hlaniem ciapier, što robić blok t. zw. „Współpracy z Rządem“. 16 studnia ŭ Krakawie zasnawaŭsia wajawodzki Wybarny Kamitet bloku supracoŭnictwa z uradam Piłsudskaha (№ 1). U hety kamitet pamiž inšym uwajšli nastupnyja Žydy: Sare, Epštejn, Rubel i hetu-ž kampaniju ksiandzy: ks. Lubelski, ks. Mazur, dy sacyjalist Prostak („Gł. Nar.“ Nr. 19).

Biełarusaŭ z Žydami prynamsia złučaje adzinakawaje zaličeńnie polskim uradam usich mienšaściaŭ da hramadzian horšaj katehoryi, ale sajuz polskich ksiandzoŭ z Žydami dziela padtrymańnia uradu Piłsudskaha źjaŭlajecca tworam całkom štučnym, a znača i niamornym.

Zaćwierdžańnie śpiskaŭ. Hałoŭny wybarny kamisar zaćwierdziŭ nastupnyja śpiski kandydataŭ u Sojm: №№ 17, 18, 25, 33. Śpiski ŭ Senat zaćwierdžany da 18 ŭkłučna.

Da wychadu D-ra Alsejki z Litoŭskaha Tymč. Kamitetu. „Kurjer Wil.“ piša, što staršynia Wilenskaha Tymčasowaha Litoŭskaha Kamitetu dr. Alsejka padaŭ zajawu ab wychadzie z prezydyumu Kamitetu, jak staršynia. Pawodle zajawy, wychad nastupiŭ z pryčyny nieparazumieńniaŭ pamiž siabrami kamitetu adnosna mahčymaści warunkaŭ supolnaj pradwybarnaj pracy z blokam nacyjanalnych mienšaściaŭ.

Razwał „Wyzwaleńnia“. U Świancianskim pawiecie dajecca zaŭważyć poŭny razwał „Wyzwaleńnia“. Cełу rad pawadyroŭ hetaj partyi, jak piša „Утро“, pastanawili addać swaje hałasy za biełaruskija śpiski. U Wilejcy paw. b. senatarka Karnickaja sklikała pradwybarny mitynh. Karnickaja bajučysia rožnych pieraškodaŭ sa starany praciŭnikaŭ „Wyzwaleńnia“, patrebawała na mitynh 3 palicyjantaŭ. Na ŭsim abwieščany mitynh ledź sabrałosia kala 15 asobaŭ.

Jak widać, prydziecca „Wyzwaleńniu“ wyzwalicca ad mandataŭ biełaruskimi hałasami.

Da moładzi.

Hej! moładź, ŭzlaci
Lotam Sokała
I pahlań na świet
Ŭsiudy wokała:
Jak žywuć ŭsie tam
Ludcy wolnyja
I nia hnuć śpiny
Niepakornyja.
Jak ŭsiaho swajho
Nia čurajucca
I bratoŭ swaich
Nia stydajucca.
Jak pajuć swaje
Pieśni rodnyja;
Nie hladziać, ci ŭsie
Jany modnyja.
Jak šanujuć tam
Mowu rodnuju
I dajuć usie
Im česć hodnuju.
Jak kachajuć ŭsie
Swoj kraj rodnieńki,
Za jaho kładuć
Na't hałowańki.
Palaci, pahlań
Na świet wokała
I ŭbač tam ŭsio
Wokam sokała.
Prylaci adtul
Da swaich bratoŭ
I zahlań ty tut
Da usich kutoŭ.
Pahladzi, ci ŭ nas
Hetak robicca,
Ci časam biada
Praz nas rodzicca.
Nawučy bratoŭ
Być adwažnymi,
Sprawiadliwymi
J niepradažnymi.
Kali my, braty,
Dahadajemsia
I na wolnych ŭsich
Naŭhladajemsia;
Tady mo' j da nas
Prydzie ščaściejka;
Dyk zważaj, ty moj,
Miły, braciejka!

Ul. Kazłoŭščyk.

Fr. Hryškiewič.

Ab pachodžańni našaje mowy.

Biełaruskaja mowa, jak i ŭsie sławianskija mowy, naležyć da plemia indaeŭrapejskich ci jnakš indagermanskich mowaŭ, jakoje dzielicca na wosiem halinaŭ. Haliny jość nastupnyja:

1. Halina aryjskaja ci jnakš indairanskaja, abymajučaja mowy indyjskija (staraindyjskuju ci jnakš sanskryt, siaredniaindyjskuju ci jnakš prakryt i mowy nowaindyjskija), mowy iranskija (starairanskaja mowa, jakaja dzielicca na starapersyckuju mowu i na awestskuju, dalej siaredniairanskuju i nowairanskuju mowy i nowapersyckuju mowu);
2. Halina armianskaja;
3. Halina hreckaja z ściaham dyalektaŭ, miž jakimi wynikaje hrupa ionska-atyckaja z literaturnaju atyččynaju, hrupa achajskaja i dorskaja hrupa;
4. Halina albanskaja;
5. Halina italskaja z łacinskaju mowaju i dyalektami askicka-umbryckimi;
6. Halina kielckaja, abymajučaja mowy brytanskija (bretonskuju i kimerskuju), mowy gaelskija (irlandzkaja i škockaja) i pamioršuju galskuju mowu;
7. Halina germanskaja, abymajučaja ŭschodniahermanskija mowy (gockuju), mowy narweżskija (islandzkuju, narweżskuju, šwedzkuju i danskuju) i mowy zachodniagermanskija (anglasaskuju, freskuju, dolnaniamieckuju ci jnakš dolnasaskuju, dolnafranskuju ci jnakš halandzkuju i hornaniamieckuju);
8. Halina bałtycka - sławianskaja, abymajučaja mowy bałtyckija (pamioršuju staraprusskuju, litoŭskuju i łatyskuju) i sławianskija mowy.

Sławianskija mowy.

Sławian'e, pakul žyli ŭ adnej hramadzie ŭ swajoj prabaćkaŭščynie, hawaryli adzinaju sławianskaju mowaju (prasławianskaju mowaju), u jakoj užo ŭ tuju paru pačynalisia wyjaŭlacca roznyja dyalektyčnyja asobnaści. Kali-ž paasobnyja hrupy sławianskaha narodu razyjšlisia z swaich supolnych pradhistaryčnych asiedliśčaŭ da histaryčnych miajscoŭ i adlehłaść miž imi pawialičyłasia, wytwaralisia paasobnyja dyalekty prasławianskaje mowy swajoju darohaju ŭsio dalš i dalš; raździeły raśli i raśli, tak—što z kališnich dyalektaŭ adzinaje mowy naradziłasia celaja siamja sławianskich mowaŭ.

Mowy sławianskija tworać try hrupy nastupnyja:

1. Hrupa ŭschodniasławianskaja— da jaje naležać mowy: biełaruskaja, ukrainskaja i rasiejskaja.

2. Hrupa zachodniasławianskaja— da jaje naležać mowy: českaja, łužyckaserbskaja (hornaja i dolnaja), sławackaja, pamioršaja mowa pałabskaja i polskaja mowa.

3. Hrupa paŭdzionnasławianskaja — da jaje naležać mowy: baŭharskaja z starasławianskaju mowaju, serbskacharwackaja i sławienskaja mowa.

Charakternyja raździeły miž hetymi trymia hrupami mowaŭ jość nastupnyja:

I. Mowy zachodniasławianskija rožniacca ad ŭschodniasławianskich i paŭdzionnasławianskich:

a) stałym naciskam; u českim słowie „modliti“ jość nacisk zaŭsiody na pieršym składzie, dziełta napрykł. baŭharskaje „molja“ (prašu) maje imperat. „moli“, biełaruskaje „malu“ (1 sing.), 2 sing. „moliš“;

b) u hrupach pj, bj, wj, mj miajecca ŭ mowach uschodniasławianskich i paŭdzionnasławianskich „j“ pad hałosnaju ŭ „lj“: českaje „zeme“ (zamiest „zema“ z jnakš „zem-ja“) majemo biełaruskaje „ziamla“, sławien-

Ab haspadarcy.

Z hutarak ab hadoŭli cialaci.

(Hladzi Nr. 7 „Bieł. Krynicy")

Daskaz.

Pry kancy, słoŭ paru treba skazać ab perspektywach hadoŭli na Biełarusi chatniaj žywioły naahuł i skaciny asabliwa.

Usio dahetul skazanaje jošć tolki małoj sprobaj pakazać našamu sielaninu, jak za cialom treba dahladać, čaho i kolki jamu treba *pryblizna* dać, kab dahadawacca ŭrešcie čakanaha wyniku. Nie adno tut skazanaje pakažacca moža kamu jak *„pierasolenaje"*. I adnak-ža ŭsio heta pierasolenym *nią jošć*! Usio skazanaje jošć daznanaja praŭda. „Hrech" tolki toj-by moh niedzie być, što niekatoryja miajscy źjaŭlajucca jak-raz *„nie dasolenymi"*. Roblena heta było sumysna dziela taho, kab tak choć krychu prybližyć praŭdu da warunkaŭ našych i tymsamym pakazać bolšuju mahčymaść jejnaha ździejśnieńnia.

Ničoha nielha nawučycca z samaj tolki papiarowaj knihi. Nielha hetaha tymbolš zrabić za dzień, za dwa. Kniha moža tolki padać prykład. Ale dalej iści i čytać knihu žyćcia musić kožny sam. Treba wučycca a da taho wučycca wytrywała i z zrazumieńniem reču, ab katoruju jdzie.

Dobra wyhadawanaje cialo—dobraja karowa! Na wialiki žal hadoŭli skaciny dajecca ŭ nas až śmiešna mała ŭwahi. Inakš na sprawu hladzić zahranica, dzie wyhadawać dobruju žywiołu i paśla za jaje nihdzie i ni pierad kim nia stydacca—rachujecca dla kožnaha ziemlaroba češciu, honaram. Šmat rečaŭ z-zahranicy da nas pieranosić nia treba, nawat nielha. Ale hetki pahlad na sprawu hadoŭli žywioły nam wielmi j wielmi patrebny. Tymbolš, što pryrodnyja warunki našaje staronki hadoŭli žywioły wielmi spryjajuć!

—s—

Padadzienyja tut danyja ab hadoŭli cialaci jošć tolki adzinočnym z wialikaha liku prykładaŭ. Pawodle hetaha kožny musić staranna pieradumać usie spatykajučyjasia mamenty z haspadarki swaje ŭłasnaje. Na čym raz pamyliŭsia, pamyłki bolš nie paŭtaraj. Swaje doślady i paznańni ŭ pracy nie chawaj tolki dla siabie: dzialisia imi z twaim susiedam, ad katoraha taksama niešta dobraje dawiedaješsia. Adna haława dobra, ale dźwie jašče lepš! Tolki hetak zmožam pasunucca napierad i dajšci da dabrabytu.

Na paśledak adna jašče ŭwaha: nia śmiejmo dumać, što paprawimo stan hadoŭli našaje skaciny prykupliwańniem za darahija hrošy i prywožywańniem takoj skaciny z-zahranicy. Nielha siańnia zapiarečyć, što zahranica maje dobruju skacinu. Skacina halandskaja, šwajcarskaja i inš. maje cennyja ŭłasnaści. Usio heta praŭda, maje ŭłasnaści, ale tam u *siabie tolki doma*. Budučy-ž pierawieziena da nas u inšyja čymsia doma warunki pryrodnyja i haspadarčyja, takaja skacina časam zrazu, časam pamału, zaŭsiody ale systematyčna hibieje, až pakul susim nie zahinie. Čamu? Bo kožnaje žywoje stwareńnie (i čaławiek i raścina) jošć nieadłučnaj sučastkaj swaje hleby, swaje baćkaŭščyny. Tam tolki na baćkaŭščynie jano poŭnaściu žywie, tworyć, poŭnaściu krasuje i tam tolki moža być karysnym. Wywieziena-ž z swajej baćkaŭščyny raniej, ci paźniej, ale zaŭsiody peŭna čachnie i ŭrešcie zahinie.

Hetak z skacinaj. Zawodnyja karowy jošć biazumoŭna dobryja, ale... ŭ siabie doma. Nam naleža karowa naša ŭłasnaja, ad wiakoŭ z našaj hlebaj zrosšaja, z jaje žywučaja. Karowu hetu treba tolki adpawiedna, dy razumna źlepšyć. Jak? Wialikaje značeńnie tut moža mieć t. zw. *plemny wybar* (padbor). Cialo na plem pawodle hetaha možna puskać tolki *najlepšaha ciełaskładu i ad najlepšych baćkoŭ*. Raz na zaŭsiody treba adwyknuć ad praktykawanaha ŭ nas sposabu, kali ŭsio lepšaje pradajom, horšaje, mienšaje pakidajem sabie. Hetak robiačy škodzim sabie wielmi. Dziela taho na plem musić pryjšci ŭsio najlepšaje i ad najlepšych baćkoŭ. Uwieś brak treba zbywać, jon tolki biezkarysna abžyraje haspadarku.

Heta jošć šlach palepšańnia našaje chatniaje žywioły. Hetak pracawali ŭsie tyja, chto siańnia maje ŭznana dobruju skacinu i hetak tolki musimo pracawać i my. Wynikaŭ spadziawanych dačakajecca tolki wytrywały!

Kaniec.

Ad. Klimowič.

Z biełaruskaha žyćcia.

Aryšt b. pasła Rahuli. 19-ha hetaha miesiaca a 9 hadzinie ranicaj u pamieškańni Akružnoha Wybarnaha Kamitetu ŭ Nawahradku pa rasparadžeńniu prakurora Nawahradzkaha Akružnoha Sudu byŭ zaaryštawany były pasoł Rahula. Paśla daprosu ŭ śledawaciela, Rahula byŭ atpraŭleny ŭ kamisaryjat pawiatowaj palicyi. Pa załučeńni załohu 500 zł. śledawacielzwolniŭ b. pasła Rahulu, adabraŭšy padpisku ab niawyjeździe z Nawahradskaha sudowaha wokruhu. Rahulu abwinawačwajuć pa 129 art. za pramowu ŭ časie mitynhu ŭ Nawahradku 22 traŭnia 1924 hodu. Jamu pahražaje ciažkaja turma ad 1 da 4 hadoŭ. Baranić uziaŭsia adwakat Świryd.

Delehacyja Žodzišnych parachwijanaŭ 25 studnia ŭznoŭ była ŭ J.E. Wilenskaha Arcybiskupa z damahańniem uznaŭleńnia biełaruskich kazańniaŭ i dadatkowych nabaženstwaŭ u rodnaj mowie. Delehaty źjawilisia na padstawie warunku z boku Arcybiskupa, kab padańnie było padpisana prynamsi čaćwiertaj častkaj parachwijanaŭ. Tymčasam na padańni ciapierašnim parachwijanie sabrali kala 2000 (dwuch tysiač) podpisaŭ, heta znača padpisała *paławina parachwijanaŭ*.

Kali ŭziać pad uwahu, što Žodzišnaja parachwija ličyć 4000 katalikoŭ razam z dziaćmi, to budzie jasna, što prośbu padpisała faktyčna kudy bolš, jak paławina parachwijanaŭ. Jak bačym, zmahańnie za rodnuju mowu ŭ Žodzišnym kaściele pačynaje wyjaŭlać užo prosta stychijny charaktar i nijakaja siła, nijakija panskija, administracyjnyja i inšyja intryhi nia ŭstrymajuć Biełarusaŭ u zmahańniach za światoje prawa—matčynaj mowy. Češć Wam, Žodziški!

„Сялянская Ніва" ŭznoŭ kanfiskawana. Pa zahadu Kamisara Uradu kanfiskawany Nr 9 „Sialanskaj Niwy" za zamietku: „Dumka Pracy" ŭ roli obaroncy Umiastoŭskaha". Numar hety drukawaŭsia ŭ pawialičanym liku.

Zaćwierdžańnie kanfiskaty. Niadaŭna Akružny Sud u Wilni razhladaŭ sprawu kanfiskawanaha 4-ha numaru „Sialanskaj Niwy" i pa razhladzie matywaŭ kanfiskaty Kamisaram Uradu,— aryšt zaćwierdziŭ.

„Chryścijanskaj Dumki" wyšaŭ Nr 2. Źmiest: 1) Fr. Hryškiewič — zahrymieła nad ziamloju...; 2) 20 studnia 1928 h.; 3) D. Aniško – Usio naprawić u Chrystusie...; 4) X. P. T. — Adkul i kudy idziom?; 5) Z katalickaha žyćcia; 6) Z žyćcia relihijnaha ŭ SSSR; 7) T.—Knihapis, Kalendaryk; 8) Chronika. Paštowaja skrynka. Žarty.

Spektakl-wiečaryny B. I. H. i K. 26.XII 1927 h. Ciacierski Hurtok Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury ładziŭ spektakl-wiečarynu ŭ parafijalnym domie ŭ Baradzieničach. Adyhrana było: „Mikitaŭ łapać" i „Hurtok", a tak-ža piajalisia pieśni ŭ biełaruskaj mowie. Paśla spektaklu adbylisia tancy. Ludziej było šmat z rožnych staron i ŭsie byli zachopleny. Artysty swaje roli adyhrali wielmi dobra.

26.XII. 1927 h. Biełaruskaja Šaŭlanskaja škoła B.I.H. i K. ładziła ŭ Šaŭlanach u škole jołku, padčas jakoj wučni deklamawali wieršy i piajali. Prysutnych było šmat. 1.I. 1928 h. hetaja-ž škoła iznoŭ ładziła ŭ Šaŭlanach spektakl-wiečarynu. Adyhrana było: „Betlejka", „Boty" i „Konski partret" i deklamawalisia wieršy. Spektakl prajšoŭ niazwyčajna dobra. Wučycielka M. Bułyha atrymała haračuju padziaku ad prysutnych za pracu.

Z ukrainskaha žyćcia.

Ukrainskaja presa pawialičwajecca hałoŭna ŭ źwiazku z niedalokimi wybarami. Nia tolki množycca i pawialičwaje abjom, ale paasobnyja časopisi pačali wychodzić čaściej. Pobač „Громадських Вістей", što wychodziać u Stanisławowie, wyšli nowyja hazety na Wałyni. Z staršych orhanaŭ žanočaja „Нова Хата" pawialičyła swoj abjom, a palityčny orhan „Рада" wychodzie ciapier try razy ŭ tydzień. „Громадський Голос" dwojčy. Orhan Ukrainskaj Chryścijanskaj Arhanizacyi „Нова Зоря" takža wychodzie dwojčy ŭ tydzień i abiacaje, što dałožyć starańniaŭ, kab u hetym hodzie pieramianicca na štodziennuju hazetu.

Ukrainskaja Akademija Nawuk značna pašyryła plan swajej dziejnaści ŭ biahučym hodzie. Pradbačycca, što wydawiectwa ŭ 1928 h. zajmieć 5.500 drukawanych arkušoŭ. Siarod namiečanych da wydańnia knižak jošć šmat cennych prac sučasnych wučonych.

U Lwowie 24 studnia pačaŭsia pierad sudom prysiažnych wialiki palityčny praces proci 17 Ukraincaŭ, abwinawačanych u prynaležnaści da ŭkrainskaj wajskowaj arhanizacyi, pry čym 2 z ich abwinawačwajuć jašče ŭ zabojstwie kuratara Sobinskaha. Akt abwinawačańnia abymaje 132 staronki i čytańnie jaho adbywajecca ŭ ukrainskaj i polskaj mowie. Sud wyzwaŭ 50 świedkaŭ. Praces budzie ciahnucca niekalki tydniaŭ.

Z Polščy.

Waršawa. Zbližanyja da sučasnaha polskaha ŭradu asoby pryhatawali niadaŭna film pad nazowam „Kamandant" z metaj „sanacyjnaj" prapahandy. Film kaštawaŭ 250 tysiač złotych. Adnak specyjalnaja palityčnaja kamisija pryznała, što film dla praznačanych jamu metaŭ nia prydatny i wyświatlać jaho ŭ kinematohrafach zabaraniła. A hrošy byccam kinieny ŭ bałota. Dali-b ich lepš biazrabotnym, katorych u Polščy jošć krychu za šmat...

— 23 studnia ŭ Waršawie palicyja aryštawała 50 asob za ŭdzieł u kamunistyčnych demanstracyjach i procidziaržaŭnuju dziejnaść u suwiazi z wybarami.

— Ministerstwa Wajskowych Spraŭ padaje da wiedama, što ŭsie biezpasredna skirawanyja da hetaha Ministerstwa prośby ab adsroččy wajskowaj služby abo zwalnieńni ad jaje, ab dazwole na wyjezd zahranicu i inš. buduć zwaročwacca prasicielam biez spaŭnieńnia. Usio-ž takija prośby treba abawiazkawa padawać u P. K. U. Prośby-ž ab adsroččy služby (adzinyja žywicieli, wučni, studenty i inš.) padajucca pawiatowym Starastam.

Krakaŭ. 20 studnia ŭ domie krakaŭskaha adziełu polskaj hazety „Rzeczpospolita" znojdzieny ceły mahazyn aružža i amunicyi. Hetymi zapasami „redakcyjnaha materjału" zaniałasia wajskowaja ŭłada.

Z zahranicy.

Wenhry. Apošnimi dniami palicyja ŭ Budapešcie adkryła wializarnuju kamunistyčnuju arhanizacyju. Arhanizacyja pracawała ŭ 17 prawincyjanalnych miestach, a centry jaje byli ŭ Wiedni i Budapešcie. Pa ŭsim krai prawodziacca masawyja wobyski i aryšty. U Budapešcie aryštawana 22 asoby. Na čale arhanizacyi staić niejki Jazep Štern z Wiednia, ale jak zhaduje madziarskaja presa, pad hetym pseŭdonimam skrywajecca wiadomy ŭsiamu świetu Bela Kun, jaki byŭ, padobna Leninu ŭ SSSR, niejki čas kamunistyčnym dyktataram Wenhryi.

Sawiety. Wykanaŭčy Kamitet Mižnarodnaj Pomačy Wiaźniam („Mopr") wydaŭ adozwu da sialan i rabotnikaŭ usiaho świetu ŭ sprawie pracesu Hramady. Adozwa zaklikaje pracoŭnyja masy da abarony narušanych prawoŭ Hramady i da pratestu proci pracesu.

— U Maskwie, pawodle wiestak niamieckaj presy, wytwaryłasia trywožnaja sytuacyja. Padpolnaja literatura apazycyi pašyrajecca nia hledziačy na ŭsie represyi. Aboz Stalina što-dnia duža pamianšajecca, nawat jaho najbližejšyja siabry pierastajuć dawiarać swajmu „dyktataru". 3 siabroŭ centralnaha kamitetu padało zajawu ab pierahladzie sprawy apazycyjanistaŭ.

U Čechasławakii zdehradawali hienarała Hajdu, jaki chacieŭ zrabicca českim Musolinim. Historyja jaho wajskowaj služby dawoli cikawaja. Pierad wajnoju byŭ jon pamocnikam u łaŭcy z optyčnymi pryładami. Majučy 22 hady pašoŭ na wajnu j papaŭsa ŭ rasiejski pałon. Potym u Rasiei stwaryłasia z českich plennych armija ŭ sile 50.000 čaławiek i jaje komendantam staŭ Hajda. Hetaja českaja armija zmahałasia na Sibiry z balšawikami i ŭ jaje ruki papali wialikija skarby. Pa wajnie wiarnuŭsia Hajda z swajej armijaj u Čechasławakiju i atrymaŭ ranhu hienarała. A dziela taho, što jon na wajskowych sprawach mała jašče razumieŭsia, dyk jaho wysłali ŭ Paryž, kab tam padwučyŭsia. U Paryžy Hajda źniuchaŭsia z balšawikami i wydaŭ im niejkija tajnicy francuskaj armii. Paśla Hajda wiarnuŭsia ŭ Čechasławakiju i staŭsia šefam hienaralnaha štabu. Ščaście atumaniła jamu haławu. Pastanawiŭ stacca dyktataram Čechasławakii i dziela hetaha pačaŭ bawicca ŭ palityku. Stwaryŭ fašystaŭskuju arhanizacyju z českich sakołaŭ, žniŭni 1926 h. u časie źjezdu ich chacieŭ skinuć prezydenta Masaryka a siabie abjawić dyktataram. Swoj plan raskazaŭ hienarału Sniejdarku i pasłu Dawidowu. Hetyja abjawili plan Hajdy Masaryku i Hajdu wysłali na emerytúru. Českі ŭrad chacieŭ zatušawać usiu hetu sprawu i dziela hetaha nie raspačaŭ pracesu prociŭ Hajdy. Ale Hajda dalej wioŭ zaŭziatuju ahitacyju prociŭ Masaryka j Beneša. Tady ŭrad pačaŭ źbirać dokazy winy Hajdy i dastaŭ u ruki dakumanty, jakija dakazwali, što Hajda byŭ u zmowie z balšawikami i što chacieŭ zrabić pierawarot u Čechasławakii. Zrabili jamu ciapier praces i zdehradawali da prostaha žaŭniera.

Probnyja numary „Biełaruskaj Krynicy" wysyłajucca biaspłatna.

skaje „zemlja" i serbacharwackaje „zemlja";

c) zamiesta paŭliteraŭ „ъ" i „ь" zachodniasławianskija mowy majuć „e", a ŭschodniasławianskija i paŭdzionnasławianskija mowy majuć „e, a, o": napr. zamiest pačatkowaha „sъnъ", „dьn", českaja mowa maje „sen" „den", polskaja „sen", „dzień", ale biełaruskaja mowa maje „son", „dzień", serbacharwackaja „san", „dan" (genet. česk. „sna", polsk. „snu", serbacharwack. „sna").

d) zamiest „tj", „dj" zachodniasławianskija mowy majuć hibkija huki, bolšaść jakich jošć zubnymi hukami „c, z (dz), a ŭ biełaruskaj mowie i ŭ mowach paŭdzionnasławianskich twory pałatalnyja; z pačatkowaha „swet-ja", „med-ja" českaja mowa maje „svieca" (svice), „meza" (meze), polskaja „świeca", „miedza", ale biełaruskaja maje „świača", „miaža", baŭharskaja „svešta", „mežda", serbacharwackaja „svieća" „medja", sławienskaja „sveča", „meja".

II. Uschodniasławianskija mowy roźniacca ad paŭdzionnasławianskich mowaŭ nastupnymi ŭłaściwaściami:

a) značeńnie „ь" i „ъ" u mowach uschodniasławianskich wielmi rozniacca, a ŭ mowach paŭdzionnasławianskich pamiž „ь" i „ъ" raździełu niama;

b) hukowyja hrupy „tort", „tolt", „tert", „tełt", (dzie „t" značyć adwolnuju suhałosnuju) mienicca ŭ uschodniasławianskich mowach u „torat", „tołat", „tełat", „terat", a ŭ českaj mowie i ŭ paŭdzionnasławianskich mowach mianiajecca ŭ „trat", „tlat", „tret", „tlet": naprykł. zamiesta českaha i paŭdzionnasławianskaha słoŭ „brada" (z pačatkowaha „bord"), „zlato" (z pačatkowaha „zolt") majemo pabiełarusku „barada", „zołata"; zamiesta českaha „breh" (zamiesta pačatk. „breg") i starasławianskaha „bregъ" majemo pabiełarusku „bierah". *)

*) Staćcia napisana pawodla pracaŭ V. Ertl'a.

DA NAS PIŠUĆ.

ČARTAPAŁOCH SWAJEJ HADOŬLI.

M. Subotniki, Lidzkaha pawietu. Wybary da Sojmu i Senatu zbližajucca, a adnačasna z hetym napływaje celaja armija ŭsialakich polskich „dabradziejaŭ", katoryja abiacajuć nam raj na ziamli. Tarujuć im darohu ich wiernyja słuhi, wyradki swaich siarmiažnych baćkoŭ-sialan Biełarusaŭ. Da najbolšych wyradkaŭ u nas zaličwajucca ks. Žebroŭski, aptakar Čejda i wojt Saroka. Ks. Žebroŭski sulić što niadzieli z ambony aprača wastrohu jšče piakielnyja muki. Urešcie jon užo znany biełaruskamu hramadzianstwu sa swajej biełarusajedzkaj defenzyŭnaj raboty. Bolš nas dziwić aptakar Čejda, katory ŭ 1920 h. pryjechaŭ da Subotnik u adnej parwanaj kurtačcy, z trymia butelečkami lakarstwa i kučkaj dziaciej, a ciapier užo kupiŭ dom, plac, lakarstwy nia moža źmiaścić u domie, dyj jašče kuplaje falwarak. I chto-b padumaŭ, što pradajučy pierawažna rycynu—možna tak razbahacieć. A skul-ža jon heta ŭziaŭ? Usio z nas sialan, ličučy časta ŭ 3—5 razoŭ daražej za lakarstwa, čymsia ŭ druhich aptekach. I woś hety čaławiek ciapier chodzić pa miastečku i ŭsich Biełarusaŭ i ich pawadyroŭ rekamanduje pastralać i pawywiešywać i achwiarowywaje siabie da hetaj pracy. Praktyčniej jon zrabiŭ-by, kab sam uziaŭ u swajej aptecy ½ litra myšjaku dy wypiŭ, čym trucić ludziej, što ŭ jaho časta zdarajecca, bo-ž za heta ŭžo zławiŭ dwa miesiacy turmy i adabrali kancesiju na apteku na dwa hady. Naahuł maralnaść i etyka dla hetaha čaławieka—rečy lišnija. Ja peŭny, što da jaho zaklikaŭ i prapazycyjaŭ—stralać i wiešać Biełarusaŭ i ich dziejačoŭ—mohuć stasawacca chiba hdzie na Honolulu dzikary, jaho sabraty. Dyk ci nia lepiej wam, panočku, hlanuć na swaich baćkoŭ, takich samych łapatnikaŭ, jak i wy, panok, z takoj samaj biełaruskaj mowaj! Nie hladzicie na ks. Žebroŭskaha, katoraha wy sami nia raz miašali z bałotam publična na sławach i na piśmie (što praŭda, to jon i wart hetaha). Ks. Žebroŭski i ŭsie, da kaho wy ciapier padlizywajeciesia, až nadta dobra wiedajuć wam canu i waša imia... Nia lepšy i naš wojt Saroka. Jon zmałku wučyŭsia na pana, ale astaŭsia niedawučkaj. A wiedamaja-ž reč, što nima bolšaha kalectwa i horšaj chwaroby, jak nidawuctwa. I woś, choć jak u nas pra jaho kažuć: „Boh jaho satwaryŭ, Syn Božy adkupiŭ, a Duch Św. zabyŭsia aświacić"—lezie ŭ palityku panskuju, kab padlizacca da panoŭ. Źbiraje ludziej, i karystajučysia wojtaŭstwam nahawarywaje zapisywacca i kidać numiarki tolki za listu kazionnuju; štraša pry hetym, što chto budzie hałasawać za Biełarusaŭ, toj papadzie ŭ turmu i nia budzie mieć supakoju ad palicyi. Čamu jon heta robić, dyk prosta nia možam dadumacca i paniawoli prychodzicca wieryć słowam druhoha palityčnaha machlera, b. pasła Dubroŭnika, katory skazaŭ publična na rynku ŭ Iŭi, kali Saroka z kučkaj asadnikaŭ pieraškadžaŭ hawaryć, što Saroka za hetu prysłužnickuju pracu atrymaŭ 8000 zł. Kali heta praŭda, dyk mocna pierapłačana, bo Saroku nie za 8 tys., a za 8 złotych kupiš! Dyk radziŭ-by tabie, wojcie, uziać pad uwahu słowy J. Kołasa: „I ŭ ludziej ty honar straciš, usie ciabie zrakucca" i prypomnić pahaworku, što „panskaja łaska da parohu". Ty ŭžo daloka zastaŭsia ad sialan, katorych staraješsia bałamucić, ab čym pawinien byŭ pierakanacca na swaich mitynhach u Subotnikach 16 i 20-I h. h. i 19-I h. h. u Iŭi, hdzie tabie nie dali i słowa prahawaryć. S. Chłopski.

NA NAŠAJ NIWIE.

Zaświr, Świancianskaha pawietu. „Doŭha my spali snom paŭśmierci, a ciapier prabudžajemsia" — kazaŭ bywała naš susied, paet Kazimir Swajak. I praŭda, pračnulisia i bystrym wokam prahlanuli na świet Božy, dzie ŭbačyli sonca, jak prałaziła praz hustyja, čornyja chmary. I ciapier widzim, jak kožnuju hadzinu stanowicca światlejšy, jaśniejšy dzień. Nie pamyliŭsia ŭ hetym niaboščyk ks. Stepowič, bo sam jon zmahaŭsia pa miery swaich siłaŭ i wieryŭ u budučyniu. Baraćbit hety razsiawaŭ ziarniaty swajej myśli poŭnaj žmieniaj pa ŭsiej našaj parachwii i dalej. Padali hetyja ziarniaty nia raz na hrunt skalisty i suchi piasok i nie zaŭsiody puskali rastki. Ale ciapier mahutny duch jahony žywie miž nami i zasiejanyja im rastki raźwiwajucca i daduć u chutkim časie bujny kołas na našaj biełaruskaj niwie.

Sprawa naša raście. Wioski našy i wioski sumiežnych parachwijaŭ čytajuć i pašyrajuć swaju rodnuju hazetu, choć našy hodnyja žalu praciŭniki ŭ biazsilli i nienawiści zubami skryhočać. Ale nienawiść—aružža słabych. Nie wajawaŭ im nikoli świetłaj pamiaci K. Swajak. Dyk niachaj u sercach našych žywie wiečny, dobry ŭspamin ab im! Susied E. Ašub.

JAK U NAS WOJTA WYBIRALI.

Waŭkałackaja hmina, Pastaŭski pawiet. Kali Waŭkałacki abšarnik Jazep Wasileŭski zwolniŭsia z wojtaŭskaha tronu našaje hminy, to pawodle rasparadžeńnia Pastaŭskaha starasty byli naznačany wybary nowaha wojta.

Tady pawodle wyšejšaha rasparadžeńnia hminnaja rada wybrała na wojta tutejšaha miajscowaha čaławieka Waŭkałackaha aptekara Symona Plaškuna, i pasłali da starasty na zaćwierdžańnie. Zdawałasia tady, što hety čaławiek zdoleje pakirawać hminnymi sprawami, adnak našy žadańni nia spoŭnilisia, bo starasta nie zaćwierdziŭ Symona Plaškuna, jak by z tej pryčyny, što jon zapisaŭsia biełaruskaj nacyjanalnaści. Što-ž? Heta dla Biełarusaŭ nie nawina. Tady pawodle nowaha starastaŭskaha rasparadžeńnia hminnaja rada wybrała jašče druhoha wojta, taksama z swajej hminy—Ihnata Plutu, z wioski Haradzišča. My pasłali ŭznoŭ da starasty. Až praz dwa tydni prychodzie ad starasty pawiedamleńnie, što i druhi kandydat nie zaćwierdžany, a starasta sam naznačyŭ na wojta Juljana Jermakowiča z Waŭkałaty.

Sprawa ŭ tym, što starasta biaz zhody Wasileŭskaha (b. wojta) wyšej uspomnienych kandydataŭ na wojta nie zaćwiardžaŭ, bo Wasileŭski skazaŭ jasna i adkryta ludziam i radzie hm, što choć wy sto razoŭ wybirajcie,—kali nia wybiarecie na wojta Juljana Jermakowiča, to starasta nie zaćwierdzić. Kali abšarnik Wasileŭski pastawiŭ u kandydaty na wojta J. Jermakowiča, to tut ani hminnaja rada, ani nawat sam Boh ničoha nia zrobić i nie paprawić. Wychodzić, što starasta pa prośbie Wasileŭskaha naznačyŭ na wojta J. Jermakowiča, panskaha padlizu, katory zaŭsiody padlizywajecca Wasileŭskamu.

Dyk wot, braty sialanie! Na što my wybirajem radu hm., pašto jana nam, kali ŭsio, što treba rabić hminnaj radzie, dyk robić—starasta. Hetak robicca biaz nas, i biaz našaj hminnaj rady, katoruju my wybirajem.

Wychodzie, što Wasileŭskaha apinija wažyć u starasty bolš, čymsia cełaja našaja hmina. Nia ździejśniłasia žadańnie 7-tysiačnaha sialanstwa, a ździejśniłasia adnaho abšarnika.

Dakul-ža hetak budzie wadzić nas za nos adzin abšarnik? B. K.

TREBA BYĆ NAM AŚCIAROŽNYMI!

M-ka Gierwiaty, W-Trocki pawiet. Minuła 5 hadoŭ ad času wybaraŭ u Sojm i Senat. Nam dobra ŭ pamiaci, jak tady padpływali da nas „łastaŭki" z roznych „wyzwaleńniaŭ" i druhich polskich partyjaŭ. Čaho-ž tady jany nam nie śpiawali? — Sulili jany ziamlu, dolu i wolu. Słowam sypali abiacanki najlepšyja, nawat jakich my i nia ŭśpieli sabie pažadać. Až narešcie atrymali mandaty. Tady my ich tolki i widzieli z ichnym abiacanym dabrom. Jašče naadwarot, stalisia kryŭdzicielami našaha biełaruskaha narodu.

Nadychodziać nowyja wybary, dyk iznoŭ padobnaja „łastaŭka" prylacieła da nas u asobie p. Adamowiča (b. pasoł Sojmu); pryhoža śpiawaŭ jon dy adzywaŭsia časam i pabiełarusku. Ale ŭžo nie takija našyja ludzi ciomnyja słuchać takich čmutaŭ. Stali jamu wykidywać jaho partyjnyja imknieńni, čym jaho akančalna źbiwali.

Dyk darahija braty Biełarusy!

Nia słuchajcie takich polskich wyzwalencaŭ, zastupnikaŭ falšywych, nia dajcie swajho hołasu ani adnaho, užo nas raz naŭčyli, pakažyma swaju siłu na nowych wybarach; hałasujma za Nr. 18 Biełaruskaha Abjadnanaha Wybarnaha Kamitetu Bloku Nacyjanalnych Mienšaściaŭ. Dyk hałasujcie za hety śpisak!

G. Z. B.

Roznyja nawiny.

Emihracyja ŭ Ameryku. Pawodle wiestak z Arhentyny, u apošni čas kala 2000 polskich emihrantaŭ astalisia tam biaz raboty. U suwiazi z hetym u chutkim časie maje być wydana rasparadžeńnie ahraničywajučaje wyjezd z Polšču ŭ Arhentynu da času pieramieny tam warunkaŭ pracy.

Relihijnaje žyćcio ŭ Sawietach., jak piša „Kurjer Wilenski", pryniało ciapier cikawuju formu. Baraćba saweckaha ŭradu z relihijaj nijakich rezultataŭ nie dała. Relihijnaść Resiejcaŭ ničuć nie pamienšyłasia, a akcyja skirawanaja proci cerkwy skončyłasia časowym tolki spynieńniem budawańnia nowych światyniaŭ. Ciapier adnak budujecca šmat nowych cerkwaŭ i to pierawažna ŭ fabryčnych rejonach, a kala samaj Maskwy zbudawali nawat 2 synahohi. U sučasny mament ahulny lik światyniaŭ usialakich abradaŭ na abšary Z. S. R. R. jość 40.000, a duchoŭnikaŭ 500.000. Adciemim, što *lik siabroŭ kamunistyčnaj partyi kryšku tolki bolšy liku duchoŭnikaŭ.*

Wiečny hadzinnik. Adnamu maładomu inžynieru, J. Rejteru, udałosia zrabić hadzinnik, katory maje jšci bolš 10,000 hadoŭ. Hadzinnik hety maje specyjalny mechanizm, katory prywodzić u ruch pieramiena temperatury i atmosferyčnaje daŭleńnie.

Bahatamu i čort dzieci kałyša. Niadaŭna pamiarła ŭ Monte-Karlo adna italjanka, katoraja ŭsiu swaju majemaść zapisała Musoliniamu, dyktataru Italii. Majemaść heta składajecca z niekalki milijonaŭ liraŭ.

Z kraju.

Palaki rusyfikujuć Biełarusaŭ. Dahetul było wiedama, što rusyfikacyjaj Biełarusaŭ zajmajucca Pepeesy, bo dziela hetaha drukawali kaliś časopiś „Красное Знамя". Ciapier akazwajecca, što na wybarny čas wydaŭ u Łunincy parasiejsku „Biespartyjny blok supracoŭnictwa z uradam" hazetu dla Biełarusaŭ u rasiejskaj mowie. Nazywajecca jana „Голос Полѣсья". Heta robiać Piłsudčyki, heta robiać tyja, katoryja šukajuć supracoŭnictwa z ciapierašnim polskim uradam i pa zakonu rasiejskaj mowy nie pryznajuć. Ab hetym kožny wybarščyk Biełarus pawinien dobra zapamiatać, kab wiedać, jak na Biełarusaŭ zahladajecca t. zw. biespartyjny blok (spisak № 1).

Zapiswajciesia ŭ siabry
BIEŁARUSKAHA ZIEMLAROBSKA-PRAMYSŁOWAHA BANKU
ŭ Wilni, Wostrabramskaja 8—1.
Bank pryjmaje ŭkłady na procanty na wyhadnych warunkach.—Wydaje pazyki swaim siabrom.
Siabroŭski paj wynosie 20 zł., płatnyja ratami, pieršaja rata 5 zł.; ustupnaja składka 1 zł. 50 hr.
Siabrami banku mohuć być fizyčnyja asoby i pracoŭnyja: arhanizacyi kooperatyŭnaha, handlowaha, pramysłowaha i haspadarčaha charaktaru.
Hurtujmasia ŭ družnuju kooperatyŭnuju siamju, zapiswajmasia ŭ siabry banku!
Dyrekcyja
Bieł. Z.-P. Banku.

Z Wilni.

Pryjezd prafesara Biržyški. Prafesar Kowienskaha Uniwersytetu Biržyška niadaŭna pryjechaŭ z Koŭna ŭ Wilniu. 25 studnia adwiedaŭ Redakcyju litoŭskaj hazety „Vilniaus Aidas", dzie wioŭ hutarku z pradstaŭnikami litoŭskaha hramadzianstwa. Na pytańnie ab mecie pryjezdu, praf. Biržyška adkazaŭ, što nie źjaŭlajecca wysłannikam litoŭskaha ŭradu i jedzie ŭ Waršawu jak hramadzki dziejač i žurnalist, jaki chacieŭby na miescy dawiedacca ab pahladach i apinii polskaha hramadzianstwa na litoŭska-polskija adnosiny.

Čas prabywańnia praf. Biržyški ŭ miežach Polšču nia wiedamy.

Da aryštu A. Šapiela. 26 het. m. prywiezieny ŭ Wilniu i pasadžany na Łukiški, aryštawany ŭ Świancianach pa zahadu ŭłady sudowaj b. pasoł A. Šapiel, jakomu robiać zakid z prastupnaj łučnaści z Mienskam.

Polska-sawieckija pierahawory. Dnia 31 h. m. adbudziecca ŭ Wilni čyhunačnaja polska-sawieckaja kanferencyja ŭ katoraj woźmuć udzieł delehacyi čyhunak biełaruskich i ŭkrainskich. Dyrekcyja čyhunak paŭdniowa-zachodnich sawieckich wysyłaje ŭ Wilniu 3 delehataŭ, stolki-ž abo bolej prybudzie delehataŭ z Mienska. Na hetaj kanferencyi buduć razhladacca sprawy z praktyčnaha boku zwiazanyja z tawarnym rucham pamiž Polščaj i Sawietami.

Naša Pošta.

A. Alochnu. Zhadžajemsia z tym, što napisanaje moža nia zusim zhadzicca z praŭdaj, ale heta nie daje nam maralnaha prawa wyjaŭlać proźwišča aŭtara.

Ajcu A. F. Hazeta nie akuratna dachodzie pa winie pošty. Nieatrymanych numaroŭ z 1927 h. nia majem. Sioletnija numary pasyłajem dadatkowa. Ščyra dziakujem za prychilnaść da našaj hazety.

Parčynskamu. Prośbu wašu spoŭnim. Kataloh wyšle Wam kniharnia, kali jej ab hetym napišacie (Zawalnaja 7). Wy pišacie, što na wioskach nia wiedajuć dobra za kaho hałasawać. Jasna, što za Biełarusaŭ. Usie prychilniki našaj hazety hałasujuć za Nr 18.

Kamieniu. Karespandencyju pa miery mahčymaści pastarajemsia wykarystać. Pišycie ab wybarnych sprawach u wašaj hminie.

M. W. Hazetu Wam budziem pasyłać. Z pracaj u Wilni wielmi ciapier trudna i na žal ničoha Wam paradzić nia možam.

Dziakujem za prychilnaść da našaj hazety.

S. Bobelis, F. Žalejku, B. Rakiewiču, J. Chwiedčyn, A. Lalka. Prośbu spoŭnim.

St. Bernatowiču. Praŭnych parad udzielim pačakaŭšy.

Janku Hromu. Wykarystajem, kali chopić miesca ŭ hazecie.

Ant. Dziakanu. Hazetu pasyłajem. Damahajciesia na pošcie.

B. Samowiču i Bajarčuku Hazetu pasyłajem.

AD WYDAWIECTWA.

Adusiul dachodziać da nas wiestki i skarhi, što niasumlennyja paštary na prawincyjalnych poštach nie daručajuć padpiščykam „Biełaruskaj Krynicy". Chočuć takim čynam našy worahi, kab biełaruskaje sialanstwa nie dawiedałasia praŭdy, asabliwa ciapier na čas wybaraŭ. Braty! Kožny padpiščyk pawinien dapilnawać, kab nie prapaŭ ani adzin numar jahonaj hazety i damahacca pierahladu na pošcie karty prenumeraty. Kožny paštar, jaki robić nadužyćci, pawinien być karany, a dziela hetaha, treba pisać na winawatych skarhi ŭ Wilenskuju Dyrekcyju Poštaŭ i Telehrafaŭ praz našu Redakcyju.

Uwaha! Ważnaje!
Addzieł RADJO
„Wilenskaj Pomačy Školnaj"
Absłuhoŭwaje swaju pawažanuju klijentelu: chutka, tanna i wietliwa.
Prosim zapamiatać naš adres:
Wilnia, Wilenskaja 38
(pobač kina „Heljos") tel. 941.
Prosim karystać z hetaj akazii. Radjoaparaty, słuchaŭki, čaści, schemy, najnawiejšaja literatura. Eliminatary stancyi miestawaj.

Redaktar Pawał Karuza. Bieł. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.